

TÜNTESS OKOSAN!

Mit érdemes tudni a tüntetőknek?
Gyülekezési jog és rendőri intézkedések

Ha valaki az alábbi tájékoztatás alapján nem biztos abban, hogy valami jogszerű-e vagy sem, annak azt javasoljuk, hogy forduljon hozzánk emailben vagy telefonon.

ELÉRHETŐSÉGEINK:

Email: jogisegitseg@helsinki.hu
Telefon (hétköznap 9–17 óra között):
+36 1 321 4323; +36 1 321 41 41

Előjáróban négy alapelv, amiről ne feledkezz meg tüntetés közben sem:

1. Csak a békés tüntetést és a békés tüntetőt védi a törvény.
2. Fő a nyugalom, ne adj okot erőszakra. Ne szegülj szembe a rendőri intézkedéssel akkor sem, ha úgy érzed, hogy az jogszerű.
3. Van lehetőség panaszra és jogi elégtételre, de nem a helyszínen.
4. Lehetőség szerint ügyvéd jelenlétében tegyél vallomást.

AZ UTCÁN/TÜNTETÉSEN

JOGSÉRTÉST KÖVETEK EL PUSZTÁN AZZAL, HA BE NEM JELENTETT GYŰLÉSEN VESZEK RÉSZT?

Nem. A gyülekezések bejelentése a szervező kötelessége, a gyülekezés résztvevői jellemzően nem is tudhatják, hogy egy tüntetés be lett-e jelentve. Ezért a bejelentés nélkül tartott gyülekezéért csak a szervező felel.

KI MINŐSÜL EGY GYŰLÉS SZERVEZŐJÉNEK?

A gyülekezési törvény szerint a gyűlés szervezője az, aki a résztvevőket a gyűlésen való részvételre nyilvánosan felhívja, a gyűlést meghirdeti, továbbá a gyűlést megszervezi és vezeti. Ezen feltételeknek együttesen kell fennállniuk. Ezért pusztán például az eseményről szóló poszt megosztásával nem válik valaki szervezővé, ahogyan azzal sem, ha beszédet tart az eseményen.

LEFŰJHATNAK GÁZSPRAYVEL, KÖNYGÁZZAL FIGYELMEZTETÉS NÉLKŰL A RENDŐRÖK?

Főszabály szerint nem. A rendőrségi törvény szerint a kényszerítő eszköz alkalmazására az érintettet – ha az eset körülményei lehetővé teszik – előzetesen figyelmeztetni kell. Egy tüntetésen többnyire lehetősége van a rendőrségnek előzetesen figyelmeztetni arra a tüntetőre, hogy a magatartásuk jogellenes, és ezért gáz- vagy paprikasprayt fog alkalmazni. Ha a figyelmeztetés megtörtént, és olyan tüntetőt is ér spry, aki egyébként nem tett semmi törvénysértőt, az ezt nem kifogásolhatja. Bizonyos esetekben (például ha megtámadják) a rendőr figyelmeztetés nélkül is alkalmazhat vegyi eszközt.

KÖTELES VAGYOK ENGEDELMESKEDNI A RENDŐR FELSZÓLÍTÁSÁNAK AKKOR IS, HA ÚGY GONDOLOM, AZ JOGSZERŰTLEN?

Igen, szinte mindig. A rendőrségi törvény szerint engedelmességre kötelek a rendőrök. A felszólítás vagy az intézkedés jogszerűsége menet közben nem vonható kétségbe, kivéve, ha a jogszerűtlenség mérlegelés nélkül, kétséget kizáróan megállapítható. Ilyen súlyos esetekben azonban csak elvétve fordulnak elő.

Ha jogellenesnek tarod az intézkedést, utólag érdemes panasszal élned. Ha helyben kezdesz el vitatkozni vagy ellenállni, akkor súlyosabb következményeknek teheted ki magad, mert a magatartásod a rendőri intézkedést akadályozhatja, és ezzel

szabálysértést követhetsz el. Ha pedig a tüntető elveszti a fejét és esetleg bármilyen mértékű erőszakot alkalmaz a rendőrrel szemben (akár az is minősülhet annak, hogy a vállára teszi a kezét) azzal a hivatalos személy elleni erőszak bűntettét követheti el, és ekkor azonnal elő fogják állítani.

HA MEGŰTÖTT A RENDŐR VAGY LETEPERT A FÖLDRE, KI LEHET KÉRNI A KÖZTÉRI KAMERAFELVÉTELEKET?

Igen, a rendőrségi törvény szerint az érintett kérheti, hogy a felvételt annak kezelője az adat átadásáig, de legfeljebb harminc napig ne törölje. Attól függően, hogy ki működteti a kamerát, más és más a felvételek megőrzési ideje, ezért indokolt a lehető leghamarabb kérni a felvételek megőrzését. A panasz- vagy büntetőeljárásban lehet indítványozni a felvételek felhasználását.

KÉSZÍTHETEK FELVÉLT A RENDŐRI INTÉZKEDÉSRŐL AKÁR MOBILTELEFONNAL?

Ha nem zavarja az intézkedést, akkor igen. Ettől még a rendőr utasításának eleget kell tenned, és semmiképpen ne az intézkedő rendőr arcába nyomd a telefont. Ha nem veled történik egy intézkedés, azt is fel lehet venni. Nem csak a jogszerűtlen vagy annak tűnő intézkedést rögzítheted a telefonunkkal, hanem a szabályosat vagy annak tűnőt is.

MÉRT ÁLLÍTHATNAK ELŐ, MIÉRT VIHET BE A RENDŐR?

Sok esete van a jogszerű előállításnak, ezek közül gyülekezés, tüntetés esetében tipikusan három helyzet fordul elő.

- A rendőrnek kötelező mérlegelés nélkül előállítani, ha valakit bűncselekmény elkövetésén érnek tetten.
- Mérlegelés alapján lehet előállítani valakit, ha a szabálysértést felszólítás ellenére nem hagyja abba, ahogyan akkor is, ha nincs nála a személyazonosság igazolására alkalmas igazolvány (elsősorban útlevél, személyi igazolvány, jogosítvány) és más sem tudja őt igazolni.
- Szintén a rendőr mérlegelésén múlik, hogy előállít-e valakit, ha nincs tettenérés de úgy gondolják, hogy bűncselekményt vagy szabálysértést követett el (ilyen eset, ha például valaki hasonló ruhát hord, mint amilyen egy bűncselekmény elkövetőjén volt, vagy megfelel a személyleírásának).

Fontos, hogy a mérlegelést lehetővé tevő esetekben a rendőr dönthet úgy is, hogy nem állít elő, hanem például felírja az adatait, és később idéz be kihallgatásra.

A RENDŐRSÉGEN

HOGY KELL ELKÉPZELNI AZ ELŐÁLLÍTÁST?

Az előállítást nagyjából úgy kell elképzelni, hogy egy rendőrkapitányságra visznek, elhelyeznek egy helyiségben, ahol várakoznod kell, amíg a rendőrök megírják a jelentést, kihallgatják a tanúkat, egyéb bizonyítékokat szereznek be. Az előállítás során önkárosító tárgyak nem lehetnek nálad, néha a cipőfüzőt is elveszik. Ha bűncselekmény vagy szabálysértés gyanúja merül fel, akkor ezzel meggyanúsítanak, vagyis elmondják, hogy milyen tények alapján miért folytatnak veled szemben nyomozást és gyanúsítottként hallgatnak ki. Ujjlenyomatot és DNS mintát is vesznek és fényképet is készítenek – ezt hívja a köznyelv „rabosításnak”.

MILYEN HOSSZAN TARTHATNAK BENT?

Az előállítás mindig csak a szükséges ideig tarthat, azonban legfeljebb nyolc óráig, ami egy alkalommal indokolt esetben meghosszabbítható négy órával. Fontos, hogy a nyolc (esetleg tizenkét) óra csak akkor jogszerű, ha a teljes időtartamnak észszerű indoka is van.

Ha bűncselekmény elkövetésével gyanúsítanak, akkor őrizetbe is vehetnek. Ennek a maximális ideje 72 óra, amibe az előállítás legfeljebb 8 (vagy 12) óráját bele kell számítani. 5 óra fogva tartás után kötelező élelmiszert biztosítani. Az előállítás elején ritkán lehet tudni, hogy pontosan meddig marad bent az ember, ezért akkor is érdemes ételt kérni az előállítás kezdetekor, ha még nem vagy éhes.

ÉRTEŚÍTHETEK VALAKIT, HA BEVISZNEK? MILYEN GYORSAN VAN ERRE LEHETŐSÉGEM?

Igen, a rendőrségi törvény szerint kérheted, hogy egy hozzátartozódat vagy más értesítsenek. A megjelölt embert a rendőrségnek kell értesítenie indokolatlan késedelem nélkül. Fiatalkorú (18 évesnél fiatalabb) – vagy gondnokság alá helyezett – előállított esetében a rendőrségnek haladéktalanul értesíteni kell a szülőt vagy a törvényes képviselőt, vagyis ilyenkor az értesítési kötelezettség késedelemre soha nem indokolható, másképpen szólva: mindig jogszerű. A legtöbb esetben tehát a legfontosabb szabály az, hogy a szülőnek igenis azonnal joga van tudni, hogy a gyereket a rendőrség „bevitte”.

Érdemes egy második ember adatait is megadnod, ha az elsőként megnevezett a rendőrség nem éri el, mert egyébként előfordulhat, hogy a rendőrség rögzíti, hogy az értesítés sikertelen volt, és nem próbálkozik tovább.

